

special opstallen

Met het invallen van de herfst hebben de eerste dieren de stal weer opgezocht. Bedrijven die hun vee zo lang mogelijk van de mooie nazomer laten genieten, hebben baat bij regelmatig omweiden en maaien van de percelen. Dat houdt het gras smakelijk en voorkomt tegenvallers in de productie.

Eenvoudig gesteld moet jongvee in 600 dagen van 40 kilogram lichaamsgewicht doorgroeien naar zo'n 540 kilogram. Dat betekent een groei per dag van 800 gram.' Frans den Hartog, zelfstandig adviseur in Lexmond, begint zijn verhaal met deze simpele rekensom. 'Als dat aan veehouders wordt voorgerekend, realiseren ze zich pas hoe zorgvuldig ze met jongvee om moeten gaan.'

Dat voor elke veehouder andere redenen gelden om het vee vroeg of juist laat op te stallen onderkent Den Hartog direct. Hoe aantrekkelijk laat opstallen ook is door grondsoort, huiskavel of hoeveelheid arbeid, de jongste kalveren moeten op tijd op stal, stelt Den Hartog. 'Dieren tot twaalf maanden oud moeten gewoon begin oktober naar binnen, in die categorie moet je geen concessies doen. Toegeven op de groei van jongvee is altijd fout. Als de bedrijfsomstandigheden om een lange weideperiode vragen dan kun je beter de oudere pinken buiten laten blijven.'

Het jongvee jonger dan een jaar is vanaf begin september op de meeste West-Vlaamse bedrijven weer terug op stal, concludeert Eddy Decaesteker. Hij is als bedrijfsadviseur melkveehouderij werkzaam voor het Provinciaal Onderzoeks- en Voorlichtingscentrum voor Land- en Tuinbouw in West-Vlaanderen. 'De nachten zijn te vochtig om ze buiten te houden. Bovendien is het al moeilijk genoeg om ze te laten groeien in de weide. Als de jongste dieren te lang buiten worden gehouden, gaan ze weer vermageren.'

Jongvee jonger dan acht maanden kan in de weideperiode het best bijgevoerd worden, adviseert Decaesteker, bij voorkeur met maïs om naast het eiwitrijke gras voldoende energie aan te bieden. 'Eigenlijk zijn onze weiden te rijk voor het jongvee. Dit komt duidelijk naar voren in een project rondom jongvee, waarbij ons centrum samenwerkt met "Contrôle Laitier du Nord" in Frankrijk. Hier valt op dat de Vlaamse weiden te mals en te eiwitrijk zijn voor de jongste dieren. De Franse dieren eten ouder en magerder gras, maar vertonen een betere groei.'

Overgangsrantsoen

In het West-Vlaamse gebied waar Decaesteker zijn adviezen verstrekt, blijven de dieren ouder dan een jaar veelal tot half oktober buiten. Op dat moment bereikt een groot deel de leeftijd van vijftien maanden, waarop ze voor het eerst geïnsemineerd worden. Vooral op kleinere bedrijven is een gerichte afkalperiode belangrijk voor het arbeidsgemak: er kan dan meer in groepen gewerkt worden. Voor deze veehouders is arbeid de bepalende factor bij het opstallen van de pinken.

Het melkvee gaat vanaf eind juli, begin augustus 's nachts op stal. Overdag blijft het buiten tot eind september, begin oktober. Zeker met deze zonnige dagen en een relatief droge bodem is dat geen probleem. 's Nachts op stal krijgt het voordroogkuil bijgevoerd en gaat het al richting winterrantsoen.

Den Hartog: 'Het gras bevat nu meer eiwit, maar de opname loopt terug. Met deze situatie in de weide kan op stal perfect maïs bijgevoerd worden. Veehouders die geen maïs voeren kiezen in deze periode vaak voor perspulp vanwege het lage eiwit- en hoge energiegehalte. Het drogere gras uit de grasrollen past goed bij dit weidegras. Het geeft meer structuur en de kleine hoeveelheden geven minder kans op broei.'

Hoogproductieve bedrijven blijken vaak voor het vroege opstallen te kiezen om de productie op peil te houden. Den Hartog noemt het voorbeeld van topmelkers in zijn omgeving: deze haalden structureel al het vee halverwege september naar binnen om vervolgens in oktober nog een keer te maaien. 'Het gras gaat in de kuil voor het jongvee. Dit is geen slechte kuil, het

vee neemt er buiten minder van op door het slechte weer en het hogere aandeel vervuiling, maar qua Vem zit er voldoende in', zegt Den Hartog.

Maaien voor smaak

De afnemende smakelijkheid van het gras in het najaar staat een goede opname in de weg. In 2001 heeft het ASG hier onderzoek naar gedaan op praktijkcentrum Zegveld. Een geschikte locatie vanwege het feit dat het bedrijf gevestigd is op veen, een grondsoort die minder smakelijk najaarsgras voortbrengt. Volgens ASG-onderzoeker Gertjan Holshof is het gras in het veenweidegebied onder andere vanwege de botanische samenstelling minder lekker. 'Wie op deze gronden zestig procent Engels raaigras weet te behouden is een knappe boer. Meestal nemen ruwbeemd, geknikte vossenstaart en fioringras een groter deel in. Door die rassen ontstaat de muffe geur van het najaarsgewas.' Naast de grasrassen zorgen oude weideresten van herhaald beweide land voor een mindere smaak.

Het onderzoek naar de smakelijkheid vergeleek drie groepen met dieren waarvan eenderde onbeperkt weidegras kreeg, eenderde beperkt met daarnaast graskuil en de laatste groep onbeperkt etgroen kreeg. Deze laatste groep graasde langer op een perceel en zette het etgroen om in meer melk met een hoger vet- en eiwitgehalte. Dit onderzoek op Zegveld was reden om het verwijderen van weideresten nader onder de loep te nemen. Met als doel smakelijker gras te produceren werden graslandbloter, cyclomaaier en klepelmaaier met elkaar vergeleken, met als maaihoogte res-

pectievelijk acht, zes en vier centimeter. Holshof: 'Vorig jaar hebben we deze drie manieren op Zegveld uitgetoet. Het klepelmaaieren zorgde voor een betere opname en ook de bossen kwamen minder snel terug. Het systeem kost wél vijftig procent opbrengst en daar zijn de boeren echt niet blij mee.'

Het afgelopen weideseizoen nam ASG opnieuw de proef op de som door de klepelmaaier op verschillende hoogten te testen. De resultaten zijn nog niet bekend, maar Holshof verwacht minder goede uitslagen dan het voorgaande jaar: 'De percelen bevatten in de beginsituatie meer resten dan vorig jaar en we hebben hoger gemaaid. Daarnaast hebben we nu op 1400 kilogram droge stof per hectare ingeschaard, vorig jaar was dit op de geklepelde stukken zo'n duizend kilogram.'

De benutting van het herfstgras speelt ook een rol op de kleigrond van het lagekostenbedrijf in Lelystad. Volgens Holshof is het streven om op die locatie het vee buiten te laten zolang de bodem en de hoeveelheid gras het toelaten. 'Langer buiten betekent minder verspilling van energie aan arbeid en door machines.'

Naast de onbeperkte weidegang krijgt het melkvee op het lagekostenbedrijf een klein deel kuilgras uit ronde balen bijgevoerd. Het doel is om het gras zo veel mogelijk te benutten en vervolgens de hoeveelheid maïs terug te brengen. Holshof: 'Met het aangename weer van dit moment gaat de grasgroei behoorlijk door. Goede omstandigheden voor een lang weideseizoen.'

Christel van Raay

Gertjan Holshof: 'Langer buiten betekent minder verspilling van energie aan arbeid en door machines'

Najaarsgras met smaak